

TÜRKİYE’DE SON 10 YILDA HEMŞİRELİK ALANINDA YAPILAN HUMAN PAPILOMA VIRUS KONULU MAKALELERİN İNCELENMESİ

EXAMINATION OF ARTICLES ON HUMAN PAPILOMA VIRUS MADE IN THE FIELD OF NURSING IN THE LAST 10 YEARS IN TURKEY

Fehime Nida GÜLLÜ¹, Adile TÜMER²

Özet

Bu çalışmada, Türkiye’de 2011-2020 yılları arasında hemşirelik alanında yayımlanan Human Papilloma Virüs konulu makalelerin özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma retrospektif tipte literatüre dayalı tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Google Akademik, PubMed ve Türk Medline veri tabanlarından Türkçe ve İngilizce olarak "halk sağlığı, hemşirelik, HPV, HPV aşısı" anahtar kelimeleri kullanılarak araştırılmıştır. Dahil edilme kriterlerine göre, 2011-2020 yılları arasında yayımlanan 38 makale incelenmiştir. Makalelerin %89.5’inin araştırma makalesi ve %42.1’inin tanımlayıcı tipte olduğu saptanmıştır. Makalelerin %39.5’inin dört veya daha fazla yazarlı ve yazarların %52.6’sının doğum ve kadın hastalıkları hemşireliği bilim dalından olduğu belirlenmiştir. Makalelerin %68.4’ünün uluslararası dergilerde ve %55.3’ünün İngilizce yayımlandığı; araştırma makalelerinin (n=34) %32.4’ünün “Rahim Ağzı Kanseri ile HPV Aşısına Yönelik Bilgi ve Tutum” konulu olduğu saptanmıştır. Araştırmaların %50’sinin okul/üniversitelerde yapıldığı, %35.3’ünün örneklemi sağlık alanındaki öğrencilerin oluşturduğu ve %35.3’ünün 450 ve üzeri katılımcıyla gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Türkiye’de son 10 yılda hemşirelik alanında yayımlanan Human Papilloma Virus konulu makalelerin çoğunluğunun tanımlayıcı tipte ve sağlık alanındaki öğrenciler üzerinde yapıldığı görülmüştür. Konuyla ilgili riskli birey/gruplar üzerinde, özellikle erkeklerin de dahil edildiği deneysel ve nitel araştırmaların artırılması önerilir.

Anahtar Kelimeler: Halk Sağlığı, Hemşirelik, HPV, HPV Aşısı

Abstract

In this study, it was aimed to examine the characteristics of the articles on human papilloma virus published in the field of nursing between 2011-2020 in Turkey. The research was conducted as a descriptive retrospective based on the literature. It was searched using the key words ‘public health, nursing, HPV, HPV vaccine’ in Turkish and English from Google Academic, PubMed and Turkish Medline databases. According to the inclusion criteria 38 articles published between 2011-2020 were examined. It was determined that 89.5% of the articles research articles and 42.1% were descriptive. It was determined that 39.5% of the articles had four or more authors and 52.6% of the authors were from the field of obstetrics and gynecology nursing 68.4% of the articles were published in international journals and 55.3% were published in English; it was determined that 32.4% of the research articles (n=34) were on “Information and Attitude Toward Cervical Cancer and HPV Vaccine”. It was determined that 50% of the research was conducted at schools/universities, 35.3% of them were sampled by the students in the field of health and 35.3% were carried out with 450 or more participants. It has been observed that most of the articles on Human Papilloma Virus, published in the nursing field in Turkey over the last 10 years were descriptive and were made on students in the field of health. It is recommended to increase experimental and qualitative research on individuals/groups at risk, especially including men.

Keywords: Public Health, Nursing, HPV, HPV vaccine

Geliş Tarihi (Received Date):07.11.2021, Kabul Tarihi (Accepted Date):11.03.2022, Basım Tarihi (Published Date): 31.05.2022 ¹ Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, Halk Sağlığı Hemşireliği Tezli Yüksek Lisans Programı, Muğla, Türkiye, ²Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Muğla, Türkiye. **E-mail:** nida21.fng@gmail.com. **ORCID ID’s:** F.N.G.; <https://orcid.org/0000-0001-6549-2876>, A.T.; <https://orcid.org/0000-0002-3078-6468>.

1. GİRİŞ

Rahim ağzı kanseri, kadınlarda sık görülen kanserlerdendir. Dünya genelinde üçüncü sırada olup her yıl yaklaşık 569 bin kadına rahim ağzı kanseri tanısı konduğu ve 311 bin kadının rahim ağzı kanseri nedeniyle öldüğü bildirilmektedir (Bruni ve ark., 2019, ss.1-306). Dünya çapında rahim ağzı kanserinin birincil nedeninin Human papilloma virüsü (HPV) olduğu kabul edilmektedir (Kombe et al., 2021, ss.1-19). Rahim ağzı kanseri önlenabilir kanser türlerinden biri olup, HPV’ye karşı aşılama ve HPV tabanlı düzenli taramaya dayalı kapsamlı bir planlamanın neredeyse tüm ülkelerde maliyet etkin olduğu gösterilmiştir. Bununla birlikte, az gelişmiş ülkelerde aşıya erişimin zor olması ve rahim ağzı kanser taramasının yetersizliği sebebiyle önlemler istenilen ölçüde değildir (De Martel ve ark., 2017, ss. 664-670). HPV, cinsel yolla bulaşan en yaygın enfeksiyonlardan biridir; virüsün bulaşma olasılığının kadınlar için %80’i, erkekler için %90’ı aştığı tahmin edilmektedir (Hirth, 2019, ss.146-155). HPV’nin rahim ağzı kanserlerinin %99’unun, anal kanserin %90’ının, vajinal kanserlerin %65’inin, vulvar kanserlerin %50’sinin, penis kanserlerinin %60’ının ve orofaringeal kanserlerin %60-70’inin nedeni olduğu tahmin edilmektedir (Centers for Disease Control and Prevention, 2020; Petca ve ark., 2020, ss.1-5).

Rahim ağzı kanserinden primer koruma için HPV enfeksiyonunun önlenmesi gerekmektedir. Riskli cinsel ilişkiden uzak durma, tek eşlilik veya %100 koruma sağlayan kondom kullanımı, tarama programları ve HPV aşılama farkındalığının artırılması HPV enfeksiyonunu önlemede temeldir (Kaya Şenol, 2019, ss.462-471). Erken yaşta (18 yaşından önce) riskli/korunmasız cinsel ilişki, birden fazla cinsel partner varlığı, eşin çoklu cinsel ilişkisi, partnerin sünnetsiz olması, cinsel yolla bulaşan enfeksiyon varlığı, HIV/AIDS öyküsü, oral kontraseptif kullanma, sigara kullanma ve uygun olmayan hijyen koşulları HPV riskini arttırmaktadır (Yiğitalp, 2019, ss. 357-366). Virüsün doğum esnasında anneden bebeğe bulaşması da söz konusudur (Krzowska-Firyeh ve ark., 2019, ss.1-6).

Literatürde gelişmiş ülkelerde HPV bilgisi ve aşılmasının gelişmemiş ülkelere göre daha yüksek olduğu belirtilmektedir (Özdemir, Akkaya ve Kardeşahin, 2020, ss. 111-123; Selçuk & Yanıkerem, 2018, ss. 40-55). Avrupa ülkelerini kapsayan sistematik incelemelerde, ergen ve gençlerde aşılama durumunun önceki yıllara göre artış gösterdiği ancak yeterli ölçüde olmadığı bildirilmiştir (Holman ve ark., 2014, ss. 76-82; Smulian, Mitchell & Stokley, 2016, ss. 1566-1588). İran’da yapılan bir sistematik incelemede, toplumun genelinde HPV ve aşılama yönelik bilgi düzeyinin ciddi oranda düşük olduğu vurgulanmıştır (Taebi ve ark., 2019, ss.1945-1949). Türkiye’de üniversite öğrencileriyle yapılan araştırmalarda HPV bilgi düzeyinin düşük olduğu (Cinar ve ark., 2019, ss. 300-307; Koç, 2015, ss. 13-22; Unutkan & Yangın, 2016, ss. 151-158; Yılmazel & Duman, 2014, ss. 3699-3704), kız öğrencilerin HPV bilgisinin ise erkeklere göre daha iyi olduğu belirtilmiştir (Cinar ve ark., 2019, ss. 300-307). Özdemir, Akkaya ve Kardeşahin (2020, ss.111-123)’in yaptığı sistematik incelemede bireylerin aşılama oranının %0.3 ile %6.0 arasında olduğu bildirilmiştir. Bu araştırma kapsamında incelenen makalelerde de Türkiye’de üniversite öğrencilerinin aşılama oranlarının %0.6 ile

%1.5 arasında değiştiği görülmüştür (Başar, Çiçek ve Sağlam, 2019, ss. 123-138; Cinar ve ark., 2019, ss. 300-307; Unutkan ve Yangın, 2016, ss.151-158).

Gözden geçirilen araştırmalarda kadınların HPV hakkında bilgi düzeyinin %11.9 ile %16.1 arasında değiştiği (Kaya Şenol, 2019, ss. 462-471; Kose ve ark., 2014, ss. 7263-7266); HPV pozitif olanların negatif olanlara göre bilgisinin daha yüksek bilgi düzeyine sahip olduğu görülmüştür (Akyüz ve ark., 2011, ss. 2703-2712). Farklı meslek gruplarıyla yapılan bir araştırmada kadınların HPV’yi duyma oranının %40.6 olduğu; bilgi düzeyinin ise en yüksek hekimlerde, en düşük ev hanımlarında olduğu belirlenmiştir (Cimke & Börekci, 2019, ss.1235-1244).

Menekşe ve Çınar (2019, ss. 35-55)’in anneler ve kızları üzerinde yaptığı araştırmada annelerin %88.9’unun HPV hakkında bilgilerinin olmadığı belirlenmiştir. Kürtüncü ve ark. (2018, ss.1072-1085)’in yaptığı araştırmada ise annelerin HPV’yi daha önce duymama oranının %33 olduğu bildirilmiştir. Sistematik bir derleme de HPV aşılama oranını artıran en önemli müdahalelerin danışmanlık, eğitim ve hatırlatmalar olduğu belirtilmektedir (Smulian, Mitchell & Stokley, 2016, ss. 1566-1588).

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ

Gelişmemiş veya az gelişmiş ülkelerde HPV’ye bağlı hastalık ve kanser yükünün yüksek olması önemli halk sağlığı sorunlarından biridir. Türkiye’de kadın nüfusunda görülen kanserler arasında 9. sırada, 25-49 yaş kadın grubunda görülen kanserler arasında ise 5. sıradadır (Kaya Şenol, 2019, ss. 462-471). Türkiye’de hemşirelik literatüründe HPV konulu derleme makaleleri oldukça sınırlıdır (Özdemir, Akkaya ve Karaşahin, 2020, ss.111-123; Selçuk&Yanikkerem, 2018, ss. 40-55; Ulus, 2015, ss. 47-50; Yildirim & Arabaci, 2014, s.10053-10056). Bu bağlamda Türkiye’de hemşirelik alanında yayımlanan HPV konulu çalışmaların incelenmesi, alandaki boşlukların fark edilip yeni yapılacak çalışmalara yön vermesi hedeflenmektedir.

3. MATERYAL VE METHOD

Bu araştırmada, Türkiye’de 2011-2020 yılları arasında hemşirelik alanında yayımlanan Human Papilloma Virus konulu makalelerin özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

3.1. Araştırmanın Türü

Araştırma, Türkiye’de son 10 yılda hemşirelik alanında yayımlanmış HPV konulu makalelerin özelliklerini incelemek amacıyla tanımlayıcı ve retrospektif tipte gerçekleştirilmiştir.

3.2. Araştırmaya Dâhil Edilme Kriterleri

- Türkiye’de yapılan ve 2011-2020 döneminde hemşirelik alanında yayımlanmış olması
- En az bir hemşire (akademisyen/klinisyen) içeriyor olması
- İngilizce veya Türkçe yazılmış olması
- Araştırmanın tam metnine ulaşılabilir olması

3.3. Araştırmaya Dâhil Edilmeme Kriterleri

- Yurtdışında yapılmış/yayımlanmış olması
- Araştırmanın tam metnine ulaşamaması
- Hemşirelik alanı dışında olması

3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmada; Google Akademik, PubMed ve Türk Medline veri tabanlarından Türkçe ve İngilizce olarak "halk sağlığı, HPV, HPV aşısı" anahtar kelimeleri ile kapsamlı bir şekilde araştırılmıştır. Araştırmanın evrenini oluşturan 1966 çalışmaya ulaşılmıştır. Ulaşılan çalışmalar incelenmiş ve dahil edilme kriterlerine uymayan çalışmalar çıkarıldığında kalan 38 makale çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırma verileri literatür taraması sonucu yapılandırılmış bir değerlendirme formu aracılığı ile toplanmıştır. Bu formun içeriği makalelerin; yıllara göre dağılımı, türü, yazar sayısı, araştırma tipi, dergi tipi, yayın dili, araştırmanın konusu, örneklem grubu, örneklem hacmi, çalışma yeri ve hemşirelik alan dağılımı kategorize edilerek belirlenmiştir. İnceleme sonucunda elde edilen veriler IBM SPSS Versiyon 22,0 (Armonk, NY: IBM Corp) istatistik paket programında, sayı ve yüzde olarak değerlendirilmiştir.

4. BULGULAR

Araştırmada, hemşirelik alanında yayımlanan HPV konulu makalelerin sayılarının yıllara göre dağılımı incelendiğinde son beş yıl (2016-2020) içinde daha fazla makale yayımlandığı tespit edilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Yayımlanan Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı

Yıllar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
n=38	1	3	1	3	5	6	1	4	11	3
%	2.6	7.9	2.6	7.9	13.2	15.8	2.6	10.5	28.9	7.9

Araştırmaya alınan makalelerin (2011-2020); 34’ünün (%89.5) araştırma makalesi, 4’ünün (%10.5) derleme olduğu saptanmıştır. Araştırma tipine göre incelendiğinde; en yüksek oranda tanımlayıcı (%42.1) araştırmaların bulunduğu, bunu sırayla, kesitsel (%34.2), derleme (%10.5), metodolojik (%7.9), yarı deneysel (%2.6) ve prospektif (%2.6) araştırmaların izlediği belirlenmiştir. Makalelerin yazar sayısı gözden geçirildiğinde, en çok (%39.5) dört veya daha fazla yazarlı araştırmaların olduğu görülmüştür. Makale yazarlarının yarısından fazlasının (%52,6) doğum ve kadın hastalıkları hemşireliği anabilim dalından olduğu, bunu sırasıyla, halk sağlığı hemşireliği (%15.8), çocuk sağlığı ve hastalıkları hemşireliği (%15.8), hemşirelik esasları (%5.3), iç hastalıkları hemşireliği (%5.3), hemşirelikte yönetim (%2.6) ve cerrahi hastalıkları hemşireliği (%2.6) anabilim dallarının izlediği saptanmıştır. Makalelerin çoğunluğunun uluslararası (%68.4) dergilerde ve İngilizce dilinde (%52.6) yayımlandığı belirlenmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Makale Özelliklerinin Dağılımı (n=38)

Makale Türü	n	%
Araştırma makalesi	34	89.5
Derleme	4	10.5
Olgu sunum	0	0
Araştırma Türü	n	%
Tanımlayıcı	16	42.1
Kesitsel	13	34.2
Derleme	4	10.5
Metodolojik	3	7.9
Yarı Deneysel	1	2.6
Prospektif	1	2.6
Yazar Sayısı	n	%
Tek yazar	4	10.5
İki yazar	11	28.9
Üç yazar	8	21.1
Dört veya daha fazla yazar	15	39.5

Yazarların Bilim Dalları	n	%
Halk Sağlığı Hemşireliği	6	15.8
Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği	20	52.6
Hemşirelik Esasları	2	5.3
Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği	1	2.6
İç Hastalıkları Hemşireliği	2	5.3
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği	6	15.8
Hemşirelikte Yönetim	1	2.6
Makalelerin Yayınlandığı Dergi Tipleri	n	%
Ulusal	12	31.6
Uluslararası	26	68.4
Yayın Dili	n	%
Türkçe	18	47.4
İngilizce	20	52.6

Araştırma makalelerinin (n=34) özellikleri incelendiğinde, konu dağılımları arasında en çok işlenen içeriğin “Rahim ağzı kanseri ile HPV aşısına yönelik bilgi ve tutum” (%32.4) olduğu saptanmıştır. Araştırmaların %50’sinin okul/üniversitelerde yapıldığı, %35.3’ünün örneklem grubunu sağlık alanındaki öğrencilerin oluşturduğu ve % 35.3’ünün 450 ve üzeri katılımcı ile gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Veri toplama araçları incelendiğinde; araştırmaların %85.3’ünde araştırmacıların kendileri tarafından hazırlanan soru formlarının kullanıldığı saptanmıştır (Tablo 3).

Tablo 3. Araştırma Makalelerinin Özellikleri (n=34)

Konu Dağılımları	n	%
Rahim Ağzı Kanseri ile HPV Aşısına Yönelik Bilgi ve Tutum	11	32.4
HPV Bilgi Düzeyi	4	11.8
HPV Enfeksiyonu ve Aşısı Hakkında Bilgi Düzeyi	7	20.6
HPV Aşısına Yönelik Bilgi ve Tutum	8	23.5
HPV Aşılmasına Yönelik Bilgi, Tutumlar, Uygulamalar ve Engeller	2	5.9

Türkiye’de son 10 yılda hemşirelik alanında yapılan human papilloma virus konulu

makalelerin incelenmesi

Güllü & Tümer

HPV Aşılama Tutumları ve İnançları	1	2.9
HPV ve Aşısı için Sağlık İnanç Modeli	1	2.9
Örneklem Grupları	n	%
Sağlık alanındaki öğrenciler	12	35.3
Diğer öğrenciler	3	8.8
Sağlık çalışanları	6	17.6
Kadınlar	9	26.5
Anne ve kız çocuğu	2	5.9
Erkekler	2	5.9
Örneklem Hacmi	n	%
0-149	6	17.6
150-299	9	26.5
300-449	7	20.6
450 ve üzeri	12	35.3
Çalışmanın Yapıldığı Yer	n	%
Okul/Üniversite	17	50.0
Sağlık Kuruluşları	16	47.1
Şehir/İlçe	1	2.9
Veri Toplama Araçları	n	%
Soru formu	29	85.3
Ölçek	5	14.7

5. TARTIŞMA

Sağlık hizmetlerinin gelişimi için bilimsel araştırmaların yapılması ve uygulamaya dökülmesi oldukça önemlidir. Uygulamalı bir disiplin olan hemşirelik biliminin kalitesini, maliyet etkili bakım verilmesini, hemşirelerin meslek motivasyonlarını ve hasta-hemşire güvenirliliğini artırmak için bilimsel araştırmaların bakıma aktarılmasının önemi vurgulanmaktadır (Karabulut, Gürçayır ve Aktaş, 2019, ss.121-128; Tümer ve ark., 2020, ss. 1-6). Dünya çapında kanıta dayalı bakımın yayılmasıyla birlikte yapılan araştırmaların kalitesinin değerlendirilmesi güncel konular arasındadır (Chen et al., 2019, ss.1-9). Bu bakış açısıyla, kanser riski yüksek olan, bulaşıcı, her iki cinsiyeti ve her yaştan bireyi etkileyen HPV’ nin üzerinde durulması önemli olacaktır (Hirth, 2019, ss.146; Kaya Şenol, 2019, ss.462-471). Bu konuda yapılan araştırmaların gözden geçirilmesi ve gelecek araştırmalara ışık tutması için 38 makale incelenmiştir.

Araştırmada konuyla ilgili olarak, en çok 2019 yılında (%28,9) makale yayınlandığı ve makale türü olarak araştırma makalesi oranının (%89.5) yüksek olduğu belirlenmiş ve bu durum olumlu değerlendirilmiştir. Benzer şekilde, Güler ve ark. (2017, ss. 48-59)’ın, Aykaç Koçak ve Yıldırım (2021, ss. 1-8)’ın, Hiçdurmaz ve ark. (2016, ss. 37-53)’ın, Karaca ve Aydın (2016, ss. 246-260)’ın çalışmalarında hemşirelik alanında yayınlanan makalelerde araştırma makalelerinin oranının yüksek olduğu bildirilmiştir. Araştırmalarla elde edilmiş bilgi içeriğinin olması, hem toplumda farkındalık oluşturmada hem de araştırma sonuçlarının uygulamada kullanılmasıyla hemşirelik mesleğinin profesyonelleşmesine ve hemşirelik biliminin gelişmesine önemli katkı sağlamaktadır (Kes & Şahin, 2019, ss. 68-78).

Gözden geçirilen araştırmaların yarıya yakınının tanımlayıcı tipte (%42.1) araştırmalar olduğu saptanmıştır. Araştırmanın bulgusu, Serhatlıoğlu ve Gençtürk (2020, ss. 367-379)’ün, Yüksel Koçak ve Duman (2019, ss. 265-270)’ın, Bakır ve Kapucu (2017, ss.13-24)’nın, Güler ve ark. (2017, ss. 48-59)’ın araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir. İleri düzey araştırmalardan önce tanımlayıcı çalışmaların yapılmasının önemli olduğu bilinmektedir (Aykaç Koçak ve Yıldırım, 2021, ss.1-8). Ancak kanıt temelli uygulamalar için, metodolojik, deneysel ve nitel araştırmaların arttırılması yararlı olacaktır.

Araştırmada hemşirelik alanında HPV konulu yapılan çalışmaların çoğunlukla dört veya daha fazla yazarlı (%39.5) olduğu ve ardından iki yazarlı (%28.9) çalışmaların geldiği tespit edilmiştir. Literatürde ise Hiçdurmaz ve ark. (2016, ss. 37-53)’ın, Güler ve ark. (2017, ss. 48-59)’ın, Aykaç Koçak ve Yıldırım (2021, ss. 1-8)’ın çalışmalarında iki yazarlı yayınlar daha fazla olduğu belirlenmiştir. Araştırmalarda en az iki yazarlılığın olması verilerin toplanması ve yazım aşamasında niteliği arttıran önemli bir özellik olduğu bildirilmektedir (Aykaç Koçak ve Yıldırım, 2021, ss. 1-8). Bu bağlamda incelenen araştırma makalelerinde örneklem hacminin çoğunluğunun 450 ve üzeri (%35.3) olarak seçilmesi araştırmaların çok yazarlı olmayı beraberinde getirmesi tahmin edilebilir bir durumdur.

HPV konulu hemşirelik alanında yapılan araştırmaları veri toplama araçları bakımından incelendiğinde ölçek kullanımının oldukça kısıtlı olduğu görülmüştür. Makalelerde kullanılan ölçeklerin “Karolina HPV Aşılama Tutumları ve İnançları Ölçeği”, “HPV ve Aşısı için Sağlık İnanç Modeli Ölçeği”, “Serviks Kanserin Erken Teşhisine İlişkin Tutum Ölçeği” ve “Rahim Ağzı Kanseri ve HPV Farkındalık Anketi” olduğu saptanmıştır. Ölçeklerden ilk ikisi dördümlük likert, diğer ikisi beşli likert tipinde olup, toplam puanlar üzerinden değerlendirilmektedir. Bunun dışında çoğunlukla çalışmalarda yazarlar tarafından literatür gözden geçirilerek hazırlanan soru formu kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu bulgunun Aykaç Koçak ve Yıldırım (2021, ss.1-8) ile Hiçdurmaz ve ark. (2019, ss. 37-53)’ın çalışmalarıyla örtüştüğü belirlenmiştir. Verileri elde ederken soru formu oluşturulabileceği gibi konuyla ilgili güvenilirliği kanıtlanmış ölçekler de kullanılabilir. Ölçek kullanımında amaç bireylerin standartlaştırılmış ifadelerle verdikleri yanıtlardan elde edilen bir puana göre belirlemektir (Karakoç ve Dönmez, 2014, ss. 30-49). Bilimsel gelişmeler ölçmeye dayanır, duyarlı ölçüm araçlarıyla yapılan ölçmeler de bu gelişmeleri artırır (Özdemir, 2018, ss. 60-68). Bunun yanında ölçek kullanarak yazarlar veya katılımcılar tarafından yanlılık oluşturulmasının önüne de geçilebilir (Karakoç ve Dönmez, 2014, ss. 30-49). Dolayısıyla ölçek kullanımıyla beraber daha güvenilir, anlaşılır ve ölçülebilir veriler elde etmek mümkündür. Literatür incelendiğinde Türkçe geçerliği ve güvenilirliği kabul edilmiş veya Türkçeye uyarlanmış ölçek kısıtlı sayıda olduğu görülmektedir. Hemşirelik alanında yapılan araştırmaların kalitesini arttırmak için daha fazla ölçek çalışmalarına yönelmeli, araştırmalarda ölçeklerden yararlanılmalıdır.

Makalelerde işlenen konu dağılımlarına bakıldığında rahim ağzı kanseri ile HPV aşısına yönelik bilgi ve tutumun (%32.4) daha çok işlendiği tespit edilmiştir. HPV ve rahim ağzı kanseri arasındaki ilişki yirmi yıldan daha uzun süredir tanımlanmıştır (Yılmaz ve ark., 2021, ss. 138-148). Dünya genelinde HPV nedeni rahim ağzı kanser yükünün yüksek olduğu bilinmektedir (Kombe et al., 2021, ss. 1-19). Türkiye’de baktığımızda rahim ağzı kanser insidansı yüz binde 4.3 iken, mortalite oranı yüz binde 1.7 olduğu belirtilmektedir (Yılmaz ve ark., 2021, ss. 138-148). Bu bağlamda HPV ve rahim ağzı kanseri ile ilişkili çalışmaların yapılması beklenen bir durumdur. Araştırmalarda işlenen diğer bir konu ise HPV aşısına yönelik bilgi ve tutum (%23.5) olduğu bulunmuştur. Literatür incelendiğinde HPV enfeksiyonundan korunmaya karşı aşı yaptırma oranlarının istenilen ölçüde olmadığından söz edilmektedir (Hirth, 2019, ss.146-155; Won Kim et al., 2018, ss.1-10; Yılmaz ve ark., 2021, ss. 138-148). Araştırmalarla bu konuya eğilerek aşı yaptırma oranının düşük olması nedenlerinin ve önündeki engellerin ortaya konulması önemlidir. Bu nedenlerin ve engellerin tanımlanmasıyla farkındalık oluşturacağı ve bu konuya hassasiyeti arttıracacağı düşünülmektedir.

Yapılan literatür incelemesinde araştırmaların %35.3’ünün örneklemini sağlık alanında okuyan öğrencilerin oluşturduğu saptanmıştır. Sağlık çalışanlarından HPV enfeksiyonu ve aşısıyla ilgili topluma rehberlik etmesi, eğitim ve danışmanlık yapması beklenir (Unutkan ve Yangın, 2016, ss.151-158). Bu bağlamda geleceğin sağlık profesyonelleri olacak öğrencilerin kadın ve erkeklerde aşılama ve tarama davranışları ile ilgili sorunların üstesinden gelmeleri için

HPV enfeksiyonu ve aşısı hakkında bilgi sahibi olmaları önemlidir (Cangöl ve ark., 2019, ss.1-12). Gençlerin cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgi düzeylerinin yetersiz olması, cinsel yönden aktif olması, korumasız cinsel ilişki veya çok partnerli ilişkilerinin olması gibi cinsel yönden riskli davranışlar geliştirme ihtimali yüksektir (Yared, Sahile ve Mekuria, 2017, ss. 1-7). Bu bağlamda bu örneklem grubuyla çalışmak farkındalığı artıracaktır. Araştırmalarda örneklem olarak öğrencilerin tercih edilmesinin sebebinin kolay ulaşılabilir olması, verilerin toplanmasında daha hızlı ilerlenmesi, öğrencilerin anketleri doldurmada daha az zorluk yaşaması ve aynı zamanda araştırmacıların çoğunluğunun akademisyen hemşireler olabileceği şeklinde düşünülmüştür. Literatürde yapılan birçok araştırma da yayınların büyük kısmı akademisyenlere ait olduğu vurgulanmakta ve bu düşüncüyü desteklemektedir (Hiçdurmaz ve ark., 2018, ss. 37-53; Karaca ve Aydın, 2018, ss. 246-260; Şen ve ark., 2014, ss. 129-136). Ancak toplumda HPV enfeksiyonu ve aşısına yönelik farkındalığı arttırmak için farklı gruplarla çalışmalar yapılmasının gerekli olduğu belirlenmiştir. Çalışmalarda örneklem olarak en az tercih edilen grup erkekler (%5.6) olmuştur. Won Kim ve ark.(2018, ss.1-10)’ın yaptığı araştırmada erkeklerin HPV enfeksiyonu, bulaş yolları ve rahim ağzı kanseri hakkında bilgilerinin yetersiz ve konuya ilgisiz olduğu ifade edilmiştir. Dönmez ve Gümüşsoy (2020, ss.323-336)’un üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı araştırma da erkeklerin HPV aşısını duyma durumu kadınlardan daha düşük olduğu belirtilmiştir. HPV’ nin her iki cinsiyette kanser yapabildiği ve virüsü kadınlara bulaştırmada en önemli faktörün erkekler olduğu araştırmalarda vurgulanmaktadır (Nergisli ve ark., 2016, ss. 39-44; Won Kim et al., 2018, ss. 1-10). Bu bağlamda kadınlarda oluşabilecek kanser yükünü azaltmak için erkeklere partner sayısını azaltma, ilişki sırasında kondom kullanma gibi roller düşmektedir. Her iki cinsiyet için HPV enfeksiyonu ve aşısı hakkında bilgi sahibi olarak farkındalığı artırmanın önemli olduğu düşünülmektedir.

İncelenen araştırmalarda, çalışma yerinin %50 oranında okul/üniversiteler olduğu saptanmıştır. Bu durum konuyla ilgili araştırmaların önemli bir kısmının öğrenciler üzerinde yapılmış olmasıyla açıklanabilir. Seçilen diğer araştırma yerlerinin sağlık kuruluşları (%47.1) ve şehir/ilçe (%2.9) olduğu görülmüştür. Örneklem hacminin ise 40 (min) ile 1000 (max) arasında değiştiği saptanmıştır. Yazarların bulunduğu bilim dallarına göre birinci sırada doğum ve kadın hastalıkları hemşireliği (%52.6), ikinci sırada ise nispeten düşük oranla halk sağlığı hemşireliğinin (%15.8) yer aldığı görülmüştür. Toplumda kanserlerin önlenmesi, farkındalığın artırılması, eğitimler yapılması, erken tanı ve taramaların uygulanması ve aşılama programları konusunda önleyici ve koruyucu sağlık hizmetlerinden olan halk sağlığı hemşirelerinin bu alanda daha aktif çalışması beklenmektedir (Özdemir, Akkaya ve Karaşahin, 2020, ss.111-123; Yiğitalp, 2019, ss.357-366).

6. SONUÇ

Bu araştırmanın sonucunda, Türkiye’de son on yılda hemşirelik alanında yayınlanan HPV konulu makalelerin yarıya yakınının tanımlayıcı tipte ve daha çok sağlık çalışanları ve sağlık alanındaki öğrenciler üzerinde yapıldığı; yazarların ağırlıklı olarak doğum ve kadın hastalıkları hemşireliği bilim dalından olduğu; makalelerin çoğunluğunun uluslararası dergilerde ve yarısından fazlasının İngilizce yayımlandığı ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda, konuyla ilgili riskli birey/gruplar üzerinde, özellikle erkeklerin de dahil edildiği deneysel ve nitel araştırmaların artırılması önerilebilir. Koruyucu hizmet felsefesini ve risk yaklaşımını benimseyen halk sağlığı hemşireliği bilim dalında, konuyla ilgili daha fazla araştırma yapılması ve araştırma sonuçlarının uygulamada kullanılması toplum sağlığına önemli katkı sağlayacaktır.

7. KAYNAKLAR

Akyuz, A., Yılmaz, C., Yenen, M. C., Yavan, T., & Kılıç, A. (2011). Women's Awareness of The Human Papilloma Virus and Related Health Problems. *Journal of Advanced Nursing*, 67(12), 2703–2712. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2011.05693.x>

Aykaç Koçak, A. & Yıldırım, B. (2021). Türkiye’de 2010 ve 2019 Yılları Arasında Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Fakülte Dergilerinde Yayınlanan Çevre Sağlığı İle İlgili Makalelerin Değerlendirilmesi. *Medical Sciences*, 16(1), 1-8.

Bakır, E., & Kapucu, S. (2017). Çocuk İhmali Ve İstismarının Türkiye’de Yapılan Araştırmalara Yansımaları: Bir Literatür İncelemesi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 4(2), 13-24.

Başar, F., Çiçek, S., & Sağlam, H. Y. (2019). Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Human Papilloma Virüsü Ve Aşısına Yönelik Bilgi Düzeyleri. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 10(17), 123-138.

Bruni, L., Albero, G., Serrano, B., Mena, M., Gómez, D., Muñoz, J., et al. (2019). ICO/IARC information centre on HPV and cancer (HPV Information Centre). Human Papillomavirus and Related Diseases in the World. Summary Report 17 June 2019, 1-306. (accessed May 29, 2021) (updated 2019-07-27 08:33:24). Available online at: <https://www.hpvcentre.net/statistics/reports/XWX.pdf>

Cangöl, E., Sögüt, S., Süt, H. K., & Küçükaya, B. (2019). Knowledge And Attitudes Of Nursing Students Concerning HPV Vaccination. *Journal of Human Sciences*, 16(1), 1-12.

Centers for Disease Control and Prevention. (2020). Cancers Associated with Human Papillomavirus (HPV). https://www.cdc.gov/cancer/hpv/basic_info/cancers.htm. Accessed May 30, 2021.

Chen, Q., Sun, M., Tang, S., & Castro, A. R. (2019). Research Capacity in Nursing: A Concept Analysis Based on A Scoping Review. *BMJ Open*, 9(11), e032356. <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2019-032356>

Cimke, V. S., & Borekci, G. (2019). The Determination of The Knowledge Level And Behavior of Turkish Women From Various Occupations About Human Papillomavirus, Cervical Cancer, and Pap Smear Test. *Journal of Cancer Research And Therapeutics*, 15(6), 1235–1244. https://doi.org/10.4103/jcrt.JCRT_1195_16

Cinar, İ. O., Ozkan, S., Aslan, G. K., & Alatas, E. (2019). Knowledge and Behavior of University Students toward Human Papillomavirus and Vaccination. *Asia-Pacific journal of oncology nursing*, 6(3), 300–307. https://doi.org/10.4103/apjon.apjon_10_19

De Martel, C., Plummer, M., Vignat, J., & Franceschi, S. (2017). Worldwide burden of cancer attributable to HPV by site, country and HPV type. *International journal of cancer*, 141(4), 664–670. <https://doi.org/10.1002/ijc.30716>

Dönmez, S. & Gümüşsoy, S. (2020). Adolescents' Knowledge, Attitude, Behavior And Barriers Regarding Human Papillomavirus Vaccine And Cervical Cancer . *International Anatolia Academic Online Journal Health Sciences*, 6 (3), 323-336. <https://dergipark.org.tr/en/pub/iaaojh/issue/54331/801472>

Güler, N., Karagözoğlu, Ş., Güler, G., Kocataş, S., & Akgül-Gündoğdu, N. (2017). Assessment of Articles Published in Nursing Journals Between 2006 and 2010 in Turkey. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 19(1), 48-59.

Hiçdurmaz, D., Seyman, Ç. C., Başaran, S., Şahin, N. E., & Çelik, S. Ş. (2016). Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi’nde Yayımlanan Yazıların Özelliklerinin Geriye Dönük Olarak İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 3(1), 37-53.

Hirth J. (2019). Disparities In HPV Vaccination Rates And HPV Prevalence In The United States: A Review Of The Literature. *Human Vaccines & Immunotherapeutics*, 15(1), 146–155. <https://doi.org/10.1080/21645515.2018.1512453>

Holman , D. M., Benard, V., Roland, K. B., Watson, M., Liddon, N., & Stokley, S. (2014). Barriers to Human Papillomavirus Vaccination Among US Adolescents: A Systematic Review of The Literature. *JAMA pediatrics*, 168(1), 76–82. <https://doi.org/10.1001/jamapediatrics.2013.2752>

Karabulut, N., Gürçayır, D., & Aktaş, Y. Y. (2019). Hemşirelik Araştırma Tarihi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (2), 121-128.

Karaca, T., & Aydın, A. K. (2016). Türkiye’deki Hakemli Hemşirelik Dergilerinde 2011-2015 Yılları Arasında Hemşirelik Esasları Alanında Yayımlanan Araştırmaların Bazı Özellikleri. Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi. İmtiyaz Sahibi, 246-260.

Karakoç, F. Y., & Dönmez, L. (2014). Ölçek Geliştirme Çalışmalarında Temel İlkeler. Tıp Eğitimi Dünyası, 13(40), 39-49.

Kaya Şenol, D. (2019). Human Papilloma Virus (HPV) Hakkında Ne Kadar Farkındayım?. Türk Aile Hekimliği ve Birinci Basamak Dergisi , 13 (4), 462-471.

Kes, D. & Şahin, Ö. Ö. (2019). Hemşirelik Öğrencilerinin Bilimsel Araştırma Yapmaya Yönelik Kaygı Ve Tutumlarının Belirlenmesi. Online Türk Sağlık Bilimleri Dergisi, 4(1), 68-78.

Koç, Z. (2015). University Students' Knowledge And Attitudes Regarding Cervical Cancer, Human Papillomavirus, and Human Papillomavirus Vaccines in Turkey. Journal of American College Health : J of ACH, 63(1), 13–22. <https://doi.org/10.1080/07448481.2014.963107>

Kombe Kombe, A. J., Li, B., Zahid, A., Mengist, H. M., Bounda, G. A., Zhou, Y., & Jin, T. (2021). Epidemiology and Burden of Human Papillomavirus and Related Diseases, Molecular Pathogenesis, and Vaccine Evaluation. Frontiers in public health, 8, 552028. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2020.552028>

Kose, D., Erkorkmaz, U., Cinar, N., & Altinkaynak, S. (2014). Mothers' Knowledge And Attitudes About HPV Vaccination to Prevent Cervical Cancers. Asian Pacific Journal of Cancer Prevention : APJCP, 15(17), 7263–7266. <https://doi.org/10.7314/apjcp.2014.15.17.7263>

Krzowska-Firych, J., Lucas, G., Lucas, C., Lucas, N., & Pietrzyk, Ł. (2019). An overview of Human Papillomavirus (HPV) as an etiological factor of the anal cancer. Journal of infection and public health, 12(1), 1–6. <https://doi.org/10.1016/j.jiph.2018.06.005>

Kürtüncü, M., Arslan, N., Alkan, I., & Bahadır, Ö. (2018). 10-15 Yaş Arası Kız Çocuğu Olan Annelerin Rahim Ağzı Kanseri ve HPV Aşısı Konusunda Bilgi, Tutum Ve Davranışları. Journal of Human Sciences, 15(2), 1072-1085.

Menekşe, D., Çınar, N. (2019). Kız Öğrenciler Ve Annelerinin Human Papilloma Virüs ve Aşısı Hakkındaki Bilgileri, Görüşleri Ve Tutumları. Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık Ve Tıp Bilimleri Dergisi.31,(7) 35-55. Doi: 10.17363/SSTB.2019.31.7

Nergisli Kaşlı, C. K., Toğrul, C., Görkem, Ü., & Büyükkayacı Duman, N. (2016). Erkek Yardımcı Sağlık Personelinin Human Papilloma Virüs Aşılama Hakkında Bilgi Ve Tutumu: Bir Anket Çalışması. Türk Jinekolojik Onkoloji Dergisi, (2), 19, 39-44. <https://hdl.handle.net/11491/1426>

Özdemir, S., Akkaya, R., & Kardeşahin, K. E. (2020). Analysis of community-based studies related with knowledge, awareness, attitude, and behaviors towards HPV and HPV vaccine published in Turkey: A systematic review. *Journal of the Turkish German Gynecological Association*, 21(2), 111–123. <https://doi.org/10.4274/jtgga.galenos.2019.2019.0071>

Özdemir, Z. (2018). Sağlık Bilimlerinde Likert Tipi Tutum Ölçeği Geliştirme . *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 5 (1), 60-68. DOI: 10.31125/hunhemsire.431132

Petca, A., Borislavski, A., Zvanca, M. E., Petca, R. C., Sandru, F., & Dumitrascu, M. C. (2020). Non-sexual HPV Transmission And Role Of Vaccination For A Better Future (Review). *Experimental And Therapeutic Medicine*, 20 (6), 186. <https://doi.org/10.3892/etm.2020.9316>

Selçuk, A.K., & Yanikkerem, E. (2018). Serviks Kanseri ve Human Papillomavirus (HPV) Prevalansı ile Hpv Aşı Programları. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi* , 4 (2), 40-55.

Serhatlıoğlu, S. G., & Gençtürk, N. Türkiye’de Ebe Ve Hemşirelerin Kendi Kendine Meme Muayenesi İle İlgili Yaptığı Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(3), 367-379.

Smulian, E. A., Mitchell, K. R., & Stokley, S. (2016). Interventions to Increase HPV Vaccination Coverage: A Systematic Review. *Human Vaccines & Immunotherapeutics*, 12(6), 1566–1588. <https://doi.org/10.1080/21645515.2015.1125055>

Şen, E., Karaçam, Z., Çalışır, H., & Budak, S. S. (2014). Türkiye’deki Hakemli Hemşirelik Dergilerinde 2007-2012 Yılları Arasında Yayınlanan Araştırmaların Bazı Özellikleri: Bir Durum Saptama. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 22(3), 129-136.

Taebi , M., Riazi, H., Keshavarz, Z., & Afrakhteh, M. (2019). Knowledge and Attitude Toward Human Papillomavirus and HPV Vaccination in Iranian Population: A Systematic Review. *Asian Pacific Journal of Cancer Prevention : APJCP*, 20(7), 1945–1949. <https://doi.org/10.31557/APJCP.2019.20.7.1945>

Tümer, A., Aslan, G. K., & Kartal, A. (2020). Türkiye’nin Batısında Bir Eğitim ve Araştırma Hastanesinde Çalışan Hemşirelerin Araştırma Kullanım Engelleri. *Hemşirelik Bilimi Dergisi*, 3(1), 1-6.

Ulus, B. (2015). HPV Aşı Uygulamalarında Güncel Yaklaşımlar. *Türkiye Klinikleri J Obstet Womens Health Dis Nurs-Special Topics*, 1(2), 47-50.

Unutkan, A., & Yangın, H. B. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Human Papilloma Virus Aşısına İlişkin Bilgi Ve Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 15(2), 151-158.

Won Kim, H., Hee Kim, D. & Kim, Y. (2018). Men's Awareness Of Cervical Cancer: A Qualitative Study. *BMC Women's Health*, 18(1), 155. <https://doi.org/10.1186/s12905-018-0650-9>

Yared, A., Sahile, Z., & Mekuria, M. (2017). Sexual And Reproductive Health Experience, Knowledge And Problems Among University Students İn Ambo, Central Ethiopia. *Reproductive Health*, 14(1), 41. <https://doi.org/10.1186/s12978-017-0302-9>

Yılmaz, B., Hat, B., Yürekli, Y., Oskay, Ü. (2021). Genç Erişkinlerin Human Papilloma Virüs (HPV) ve HPV Aşısına İlişkin Bilgi ve Görüşleri: Kesitsel Bir Çalışma. *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7 (2) , 138-148. DOI: 10.30934/kusbed.874847

Yiğitalp, G. (2019). Ebe ve Hemşirelerin Serviks Kanseri, Human Papilloma Virüs Enfeksiyonu ve Aşısı ile İlgili Bilgi, Tutum ve Davranışları-Diyarbakır Örneği. *Türkiye Klinikleri Hemşirelik Bilimleri*, 11(4), 357-366.

Yıldırım, J. G., & Arabacı, Z. (2015). Innovations in HPV Vaccination and Roles of Nurses in Cervical Cancer Prevention. *Asian Pacific Journal of Cancer Prevention*, 15(23), 10053-10056.

Yılmazel, G., & Duman, N. B. (2014). Knowledge, Attitudes and Beliefs About Cervical Cancer and Human Papilloma Virus Vaccination With Related Factors in Turkish University Students. *Asian Pacific Journal of Cancer Prevention : APJCP*, 15(8), 3699–3704. <https://doi.org/10.7314/apjcp.2014.15.8.3699>

Yüksel Koçak, D. & Duman, N. B. (2019). Türkiye’de Hemşirelik Alanında Üreme Sağlığı-Cinsel Sağlık Konularında Yapılmış Olan Tezlerin İçerik Açısından İncelenmesi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (2), 265-270.